

Udenrigsministeriet: Dansk sikkerhedspolitik 1948-1966 – Bind II: Bilag

15. Statsminister Hans Hedtofts 1. indlæg under forespørgselsdebatten den 7. april 1948 i Folketinget (side 36-39)

Bilag 15

Statsminister Hans Hedtofts 1. indlæg under forespørgselsdebatten den 7. april 1948 i folketinget

Denne forespørgsel er affattet på en meget karakteristisk måde. Man spørger om bevæggrundene til at iværksætte *omfattende* militære og politimæssige beredskabsforanstaltninger. Det passer spørgeren at få slået fast, at det drejede sig om *omfattende* beredskabsforanstaltninger, og så er det jo bekvemt at smugle denne karakteristik ind i forespørgslen.

Jeg vil derfor gerne først aflive denne skrøne. Der har ikke været iværksat »omfattende beredskabsforanstaltninger«, men der har været taget visse forholdsregler, som kunne sikre, at vi ikke i påsken på grund af orlov o. s. v. skulle blive praktisk set blottet for den sikringstjeneste, som vist enhver må kunne forstå man ikke kan undvære for tiden.

Man havde i januar udarbejdet planerne for de værnepligtiges påskeorlov, og som forholdene udviklede sig i den mellemliggende tid, blev man klar over, at der måtte ændres noget i disse planer og i tjenesteordningen for dem, der ikke skulle på påskeorlov. Dette medførte iøvrigt ingen ændring i orlovsplanen for *de værnepligtige i geleddet*. Det var i den oprindelige plan bestemt, at $\frac{2}{3}$ af de indkaldte værnepligtige skulle sendes hjem på påskeorlov. Heri skete der, som sagt, overhovedet ingen ændring. De fik lov til at rejse til det tidspunkt, der oprindeligt var fastsat, og fik ikke nogen afkorting i deres orlov. Derimod fik de *ugifte elever* på befalingsmandsskolerne deres orlov udsat til efter påske, således at disse elever kunne anvendes til supplerings af det unormalt svage vagtberedskab. I tilslutning hertil fandt forsvarsministeren det endvidere rimeligt at bestemme, at der om dagen skulle findes mindst 1 stabsofficer på hver kaserne og i hver lejr eller stabskvarter, samt at der efter generalkommandoens nærmere bestemmelse om natten skulle være et antal afdelings- og underafdelingschefer til stede på de omhandlede tjenestesteder.

Jeg tror ikke, det kan være svært at forstå, at en så stor reduktion af det disponible mandskab som den, der fremkommer ved, at $\frac{2}{3}$ har orlov, kan medføre, at det er vanskeligt at have vagttjenesten o. s. v. ordnet blot nogenlunde tilfredsstillende. Men jeg skal oplyse, at sagen blev dobbelt vanskelig derved, at afløsningen af den danske brigade i Tyskland skulle ske i den første del af april, hvorfor betydelige dele af vore styrker her i landet netop omkring påsken allerede var i opbrud og derfor ikke i væsentlig udstrækning kunne anvendes til supplerings af mandskabet til vagt o. s. v.

Og jeg skal tilføje følgende. Da det forhold, der lå til grund for foranstaltningerne i påsken, i den kommende tid også vil være til stede i forbindelse med den normale tildeling af orlov på lørdage og søndage, har forsvarsministeren endvidere henstillet, at orlov på lørdage og søndage og ved højtider indtil videre kun må gives samtidigt til højst 50 pct. af den samlede styrke ved afdelinger og skoler, men har overladt de nærmere bestemmelser vedrørende det antal mand, der på lørdage og søndage skal forblive i garnisoner og lejre m. v., til generalkommandoen, således at

(Bilag 15 fortsat)

afgørelserne kan træffes under hensyntagen til de lokale forhold i den enkelte garnison og lejr.

Af samme grunde, som medførte foranstaltningerne inden for hæren i påsken, har der for søværnets vedkommende været truffet følgende foranstaltninger: 1) der har på de højere kommandosteder været etableret stabsvagt med de kommanderende på tjenestestedet om natten, 2) den allerede før påske iværksatte forøgede bevogtningstjeneste på depoter o. lign. har været opretholdt, 3) 3 skibe har været og er fremdeles på inspektionstjeneste i danske farvande, og for de værnepligtige om bord i disse skibe er der i påsken foretaget ændringer i de oprindelige bestemmelser med hensyn til orlov, 4) der har været etableret forøget kontrol med besejlingen af Københavns Havn.

For politiets vedkommende har der været gennemført visse foranstaltninger med samme formål som for hæren og søværnet, nemlig en forsvarlig sikringstjeneste i påsken.

Jeg tror, at det høje ting, og jeg tror, at befolkningen landet over vil være enig med mig i, at det er mere end misvisende, det er forstemmende misvisende at kalde det at sende $\frac{2}{3}$ af det værnepligtige mandskab i geledet hjem på påskeorlov og så på den anden side at bøde på den lille styrke, der er tilbage, ved at flytte befalingsmandselevernes orlov og at give det faste personale noget mere vagttjeneste i de dage, at kalde det »omfattende militære beredskabsforanstaltninger«. Jeg ville kalde det yderst beskedne foranstaltninger for at muliggøre de meniges påskeorlov i en kritisk periode.

Når det så spørges, hvilke regeringens bevæggrunde var til, at regeringen således ikke mente ganske at kunne lukke øjnene for de mangler, der ville opstå ved gennemførelsen af orlovsplanen i det fulde omfang uden supplering af tjenesten for andre, så synes jeg, at svaret er temmelig ligetil.

Det er da ikke nogen hemmelighed, at verden var og er fuld af udenrigspolitisk spænding. Det er da heller ikke nogen hemmelighed, det har erfaringen jo vist, at der pludselig kan indtræde farlige kriser, og at der i verdenspolitikken kan indtræde handlinger, som ikke afventer, at påskeorloven udløber. Regeringen sidder med et ansvar over for det danske folk, der sikkert ikke ønsker, at nogen regering i dette øjeblik skal lade 5 og 7 være lige. Vi havde i hele verdenssituationen grund nok til ikke at opføre os som sorgløse folk, der blot blindt stolede på, at der nok intet ville ske.

Der er altså ikke den fjerneste grund til at rette bebrejdelser mod regeringen. Den givne ordre til militær og politi om største agtpågivenhed er velbegrundet og saglig fuldt forsvarlig. Fremfor at søge danske myndigheders stilling og beslutninger mistænkeliggjort burde det ærede medlem benytte den ham nu givne lejlighed til at give tinget en forklaring på den landsskadelige virksomhed, de danske kommunister har udfoldet i den seneste tid ved at bringe urigtige oplysninger om Danmark og de danske værn. Så længe det ærede medlem ikke klart og utvetydigt har dementeret de urigtige oplysninger, som bladet »Land og Folk« har bragt, og som er blevet gengivet i den russiske radio, er det ærede medlem den, der sidst af alle har ret

(Bilag 15 fortsat)

til at bebrejde regeringen foranstaltninger, der udelukkende er dikteret af hensynet til Danmark og det danske folk.

Jeg ønsker hertil at føje, at når det ærede medlem nu i begrundelsen for sin forespørgsel på rent ud latterlig måde her fra tingets talerstol fortæller, at det skulle være regeringen, der skulle være ansvarlig for visse rygter og for den uro, som afgjort gjorde sig gældende i adskillige danske befolkningskredse, så har denne uro mange årsager, og den siddende regering er ikke i stand til og vil ikke over for den danske befolkning afgive nogen garanti for, at der i en given situation ikke kan ske et eller andet. Men når det ærede medlem nu vil forsøge at give regeringen ansvaret for denne uro og disse rygter, er det ærede medlem og hans parti dem, der mindst af alle egner sig til at optræde som anklagere.

Når det ærede medlem motiverede sin forespørgsel, som han gjorde, ønsker jeg at tale rent ud. De oplysninger, som bl. a. udenlandsk radio har bragt om Danmark og danske forhold, og som det ærede medlem og hans parti har et centnertungt ansvar for, har været en væsentlig årsag til den eksisterende uro. Og jeg vil gerne, når det ærede medlem nu vil optræde som anklager, bede ham om, fremfor at fremture på den måde, man har gjort den sidste måneds tid fra kommunistisk side, nu, næste gang han tager ordet fra denne talerstol, at beskæftige sig med den side af sagen.

Jeg ønsker at gøre det høje ting og den danske befolkning bekendt med, hvad udenlandsk radio med danske kommunistiske kredse som kilde i den seneste tid har meddelt om vort land. I Moskvas danske radioudsendelse lørdag den 31. januar 1948 kl. 16 gengaves følgende uddrag af det russiske blad »Krasnaja Zvezda«:

»De herskende kredse i Danmark«, skriver »Krasnaja Zvezda«s observatør, »har, som begivenhederne viser, allerede truffet deres valg med hensyn til landets forsvar, idet de har stillet de væbnede styrker under U.S.A.s og Englands kontrol. Danmark har stillet sit landområde, flåde- og flyvebaser, sin hær, sin flåde og sine luftstyrker til U.S.A.s og Englands disposition.

Indtil videre består ganske vist ingen formel militæralliance mellem Danmark og dets høje velyndere, men dette skyldes kun dette, at en sådan alliance ganske naturligt vil støde på energisk modstand i befolkningens brede lag. Det danske folk er udmærket klar over«, slutter »Krasnaja Zvezda«, »at den politik, som drives af landets herskende kredse, og som er orienteret på Danmarks forvandling til et brohoved for de amerikanske monopolister og militaristiske krigseventyrere, ikke indebærer gode udsigter for det danske folk.«

I en artikel i »Land og Folk« for 5. februar 1948 med overskrift »Hemmelig aftale mellem Norden og U.S.A.-England« udtales bl. a. følgende:

»Fra en særdeles velunderrettet kilde har vi fået oplyst, at disse leverancer« – det vil sige en svensk ordre på jagerfly i England – »finder sted i henhold til en hemmelig aftale, der for nylig er blevet truffet mellem Sverige, Danmark og Norge på den ene side og De forenede Stater og Storbritannien på den anden. Britiske Royal Air Force jagerfly af standardmål skal anvendes af alle de tre skandinaviske stater. Disse skal derimod ikke selv have nogen flåde af de mere kostbare bombe-

(Bilag 15 fortsat)

maskiner, men det ventes, at de i tilfælde af krig stiller egnede luftbaser til rådighed for svære amerikanske bombefly.»

Denne påstand i »Land og Folk« citeredes i den russiske radios danske udsendelse 7. februar 1948 kl. 19, da det udtaltes:

»«Krasnaja Zvezda» (Den røde stjerne) beskæftiger sig i sin militære oversigt på ny med Danmarks forsvarsvæsen. Bladets observatører, oberst Kolchanov og oberstløjtnant Vljabov, skriver under overskriften »Lidet overbevisende berigtigelser«, at »Land og Folk«s meddelelser om en militær aftale mellem U.S.A. og England på den ene side og de nordiske lande på den anden afslører de amerikanske og engelske imperialisters intentioner i Nordeuropa.»

Derefter omtales de officielle dementier, og der fortsættes:

»Kan man fæste lid til alle disse udtalelser, som benægter de nordiske landes deltagelse i en militæralliance?«

Hvad Danmark angår, fortsætter »Krasnaja Zvezda«, så er det ikke længere nogen hemmelighed for nogen, at amerikanerne og englænderne skalter og valter på de danske flåde- og flyvebaser ganske som hjemme hos sig selv. Og Danmarks forsvarsplan er udarbejdet på en sådan måde, at den ikke er baseret på udnyttelsen af de nationale formationer, men går ud på at forvandle Danmarks territorium til et støttepunkt for de engelsk-amerikanske styrker. På baggrund af disse fakta synes de forskellige berigtigelser af »Land og Folk«s meddelelser kun at være lidet overbevisende, slutter »Krasnaja Zvezda«s observatører.

Se, ærede medlem, når han og hans parti og hans blad er de virkelige åndelige bagmænd for, at en os venligsindet stormagt bliver informeret på den måde, som det fremgår af de citater, jeg her har læst op, så er det – jeg fristes til at sige – et enestående hykleri af det ærede medlem at tillade sig fra denne talerstol at optræde som anklager over for den siddende regering og give denne skylden for de rygter, som er i gang blandt det danske folk.

Dette svar tror jeg er tilstrækkeligt til det ærede medlem. Jeg har villet læse disse citater op, for at den danske offentlighed skal være bekendt med, at det ærede medlem åbenbart forfølger helt andre hensigter end det, hans forespørgsel tilsyneladende går ud på, og jeg tror, det danske folk vil forstå det svar, han har fået her.